

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1320290/1

בבית הדין הרבני הגדול ירושלים

לפני כבוד הדיינים:

הרב אליעזר איגרא, הרב שלמה שפירא, הרב ציון לודאילוז

המערערת: פלונית (ע"י ב"כ טו"ר נסים דהן ועו"ד רוזנברג יוסף)

נגד

המשיב: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד קארן אלבז ועו"ד גיל אלימלך)

הנדון: חובת המזונות כנגזרת של צורכי הילדים ויכולות האב; משמעותה של יכולת השתכרות – הגדרות, עקרונות ויישום

פסק דין

לפנינו ערעור על פסק דינו של בית הדין האזורי מתאריך ט"ז באייר התשפ"א (28.4.21) שבו חויב האב במזונות שני ילדיו הקטינים בסך 3,700 ש"ח לחודש (1,000 ש"ח למזונות לכל ילד ועוד 1,700 ש"ח למדור והוצאותיו).

הסכום הנ"ל אינו כולל הוצאות המעון והוצאות חינוכיות ורפואיות, שבהם יישאו ההורים בשווה.

המערערת טוענת כנגד גובה המזונות, ומבקשת להעלותו לסך של כ-5,000 ש"ח לחודש.

שני טיעונים מרכזיים בפיה של המערערת.

האחד – בית הדין האזורי לא הביא בחשבון את כושר ההשתכרות של האב, המשיב, שאומנם השתכרותו הנוכחית היא ממלגת לימודים בסך כ-2,800 דולר לחודש מהאוניברסיטה שבה הוא לומד בארצות הברית, אבל כושר ההשתכרות שלו (לפי התארים האקדמיים שלו) הוא הרבה יותר גבוה. לטענת בא כוח המערערת בית הדין צריך לשקלל את כושר ההשתכרות הפוטנציאלי שלו, ולפי זה, לקבוע את גובה המזונות, ובפרט כשמדובר במזונות לקטני קטנים, שחויב האב במזונותיהם הוא חייב מוחלט.

השני – האב, המשיב, מקבל במסגרת מלגת הלימודית תוספת של כ-1,000 דולר בעבור ילדיו, ובית הדין לא הביא בחשבון את הקצבה הזו שלטענת המערערת צריכה להיות מועברת בשלמות לטובת הילדים ובתוספת למזונות.

בית הדין שמע את באי כוח הצדדים באורך רוח ופוסק כלהלן.

א. הטענה להגדלת המזונות בשל מלגה שמקבל האב בעבור ילדיו נעמוד תחילה על הטיעון האחרון, הטיעון בנוגע לתוספת מלגה בעבור הילדים.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

המשיב הכחיש עובדתית את קיומה של התוספת של 1,000 דולר כיום. לדבריו, התוספת ניתנת, אם היא ניתנת, לילדים שמתגוררים בארצות הברית, ומאחר שהילדים נמצאים כעת אצל אימם בארץ, לא משולמת תוספת כלשהי בפועל בעבור הילדים.

לאחר העיון, ומאחר שלא הונחה לפנינו ראיה כלשהי לקיומה של העברת קצבת הילדים הנ"ל, ומאחר שבפסק הדין נשוא הערעור לא נמצאה הכרעה בשאלת התוספת בעבור הילדים, כערכאת ערעור איננו דנים במה שלא הוכח בפני בית הדין האזורי ולא קיבל את הכרעתו.

המערערת רשאית להמציא לבית הדין האזורי את הוכחותיה שהמשיב מקבל תוספת קצבה במלגתו בעבור הקטינים, ולאחר מכן ייתן בית הדין האזורי את הכרעתו בשאלת ההשלכה של קצבה זו על גובה המזונות. ככל שתוגש בקשה להמצאת הוכחה לבית הדין האזורי, בית הדין האזורי בעצמו יקבע את אופן קיומו של ההליך.

ב. הטענה בדבר כושר ההשתכרות

באשר לטענת הערעור שיש לקבוע את גובה המזונות בהתאם לכושר ההשתכרות, ולא רק לגובה ההשתכרות בפועל, וכי מאחר שכושר ההשתכרות של האב – המשיב הוא גבוה יש לחייבו בסכום גבוה מ־1,000 ש"ח לכל קטין – וצוינו בערעור פסיקות ומקורות שמהם עולה (לטענת המערערת) שגובה המזונות נקבע לפי כושר ההשתכרות – בית הדין דוחה עקרונית את הטענות הזו בהסתייגות השייכת לנסיבות התיק הנוכחי, וכדלהלן.

אומנם בפסק הדין נשוא הערעור לא נכתב הסבר כיצד הגיע בית הדין לסכום המזונות של 1,000 ש"ח לכל קטין (בניגוד לסכום המדור והוצאותיו, שמוסבר היטב בפסק הדין), אולם, מהצגת התשתית העובדתית לפסק הדין מציין בית הדין את העובדה שהאב הינו סטודנט, ויש לנו להניח, לכאורה, שעניין זה נלקח בחשבון בתחשיב של הסכום הסופי לחיוב, וכך נכתב שם: "האב סטודנט הלומד בגולה ומתקיים ממלגת לימודים בסך 2,800 דולר".

מתברר לנו, שהאב הוא סטודנט דוקטורנט לתואר שלישי באוניברסיטת פרינסטון בארצות הברית, ומקבל כאמור מלגת לימודים בסך 2,800 דולר לחודש. הנימוק לחוסר היכולת לשלם מזונות 'גבוהים' לאור היותו סטודנט, מופיעה בטענות האב בפרוטוקול הדיון מיום 22.4.21. ויש להניח שעובדה זו היא התשתית לפסק הדין לגובה המזונות שעל פניו הוא נמוך מהרף המקובל, ובפרט, בהעדר זמני שהות של הקטינים אצל האב, לא באמצע שבוע ולא בסופי שבוע, בשל היותו בחו"ל, מה שמגדיל את הוצאות האם על הקטינים. זאת אומרת, על אף שכושר ההשתכרות של האב עולה על סכום המלגה הנ"ל בהרבה (ביחס לשכר הממוצע ולהוצאות המחיה בארה"ב), גובה המזונות נקבע לפי ההשתכרות (המלגה) בפועל, ומכאן עילת הערעור הנ"ל.

לאחר העיון, לדעתנו, לימודיו של האב לתואר דוקטור לא יכולים להיות נימוק להורדת גובה המזונות מתחת לרף הממוצע של מזונות קטינים לפחות לא, מתחת לגיל שש.

משמעות ההתחשבות בלימודי האב בנסיבות שכאלה היא, שהאם או הציבור (לטענתה היא מחזרת על פתחי נדיבים לצורך פרנסת הקטינים) הם אלה שיצטרפו להשלים את החסר במזונות הקטינים, וזאת, רק על מנת לאפשר לאב לרכוש תואר שלישי, ולמלאות את שאיפותיו הלימודיות במקום שיממש את כושר ההשתכרות הגבוה שלו. לדעתנו, אין בזה לא הגינות ולא צדק ויושר, וכפי שנבהיר.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

קביעת גובה מזונות ילדים – עקרונות ויישום

שני מבחנים עיקריים הם לקביעת גובה המזונות: האחד הוא צורכי הקטינים; השני הוא היכולת הכלכלית של האב המחויב בהם.

בכל הנוגע לגובה המזונות שהוא נגזרת של צורכי הקטינים יש מבוכה רבה בערכאות השיפוט בשאלה מהם צורכיהם של הקטינים הנכללים בחיוב המזונות הבסיסיים ובאיזו איכות ובאיזו רמת חיים הם נמדדים. לדעתנו, המדד הוא הצרכים המקובלים איכותם ורמתם של המזונות ונספחיהם באותה סביבת חיים שבהם מתגוררים הקטינים, וכפי שכתבנו בפסק דין אחר (תיק מס' 1308941/1). מכל מקום, כבר הוקבעו סכומים ממוצעים שבהם משתמשים מרבית בתי הדין, והם עומדים כיום על כ־1,300 ש"ח לחודש לכל קטין, ולעת עתה, לא השתנה סכום מקובל זה (וראה להלן בפנייתנו לבית הדין האזורי), ומכל מקום, איננו נוקטים עמדה בשאלה זו, ולכאורה יש לפעול לפי המקובל.

באשר למבחן היכולת הכלכלית של האב שני היבטים יש לו למבחן זה. הראשון הוא ביחס לקביעת גובה החיוב עצמו, והשני ביחס לאכיפת החיוב, וממילא כנגזרת ממנה, גם לגובה החיוב.

לגובה החיוב עצמו, כיצד?

ככל שיכולתו הכלכלית של האב גבוהה יותר, יש להניח, שרמת החיים שלפיה מתנהלים חייהם של הקטינים היא גבוהה יותר, ובסביבה של רמת חיים מתאימה, וממילא, בהתאם למדד הנזכר לעיל, שיעור המזונות שיחויב בהם האב יהיה גבוה יותר. אבל זה רק בגובה מזונות שמעבר לשיעור הבסיסי של המזונות. השיעור הבסיסי של המזונות אינו תלוי ביכולתו הכלכלית בפועל של האב, כי כל קטינים זקוקים למזונות בסיסיים בין אם יש לאביהם ובין אם לאו. ואם לא יהיה לאביהם ממה לזונם ולפרנסם הם הרי יתפרנסו ממקור אחר (סיוע של הורים, קרובים, קופת הציבור מצדקה וכדומה). ולכן, חיובו של האב במזונות הבסיסיים והמינימליים הנצרכים לקטינים אינו תלוי בהשתכרותו בפועל אלא בעיקר בכושר ההשתכרות של האב. לכן, אפילו שכרעג השתכרותו של האב היא נמוכה ולא מאפשרת לו לעמוד בחיוב המינימלי, מכל מקום, כשנחייב אותו בפועל לזון את ילדיו זה עצמו יגרום לו לממש את כושר ההשתכרות שלו ולזון את ילדיו, שהרי זה חלק מחיוביו כאב, וכל אדם כשנולדים לו ילדים מממש את כושר ההשתכרות שלו כדי לזון אותם. וכשם שהוא היה עושה זאת בפועל, אם השלום והשלווה היו מנת חלקו בנישואיו עם האם, כך עליו לנהוג גם לאחר שהתגרש ממנה והילדים נמצאים במשמורתה. וכשם שהיה נוהג אילו הילדים היו במשמורתו, והעובדה שהילדים במשמורת האם, אינה משחררת אותו מחיוביו המינימליים כלפיהם בכל הנוגע למזונותיהם, ובפרט בנידון דידן שמעיקר הדין אין על האם חיוב כלשהו.

אומנם המשמעות של החיוב לפי כושר ההשתכרות (בכל הנוגע לרף המינימלי) נראית כאילו שבית הדין מטיל חיוב על האב לצאת ולעבוד לצורך מזונות הילדים, וכופה עליו את היציאה לעבודה, ובנידון דידן – להפסיק את לימודיו ולהיכנס למעגל העבודה, וזה לכאורה סותר את גישתו המפורסמת (שנראה שרבים מהפוסקים מסכימים לה) של התוספות יום טוב (כתובות פרק ד משנה ו) שכתב בזו הלשון:

כתב הרע"ב: אבל קטני קטנים וכו' כופין את האב ומוציאין מידו בעל כרחו. ואם תאמר: אי אינו אמיד, מה מוציאין ממנו? ויש לומר כמו בחיוב האשה, דאפילו אי לית ליה אלא מזוני דחד יומא חייב למיזנה מינייהו או למיכל בהדא במאי דאכל, כמו שכתב בטור סימן ע'. אבל ודאי אינו חייב להשכיר עצמו כפועל לפרנסם, אפילו לסברת רבנו אליהו שכתב שם בטור דבאיש חייב, דהתם היינו טעמא דמספר כתובה נלמד "אנא אפלח" וכו'.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

והובאו דבריו גם באוצר הפוסקים (סימן עא, א) וגם בספר דברי יוסף (לרה"ג יוסף כהן זצ"ל, כתובות סימן ע) שפסק כשיטתו של בעל התוספות יום טוב.

ומדבריהם עולה שאב אינו חייב להשכיר את עצמו לצורך מזונות ילדיו.

אולם כבר נתקבעה הגישה בבתי הדין שיש להוציא פסק דין המחייב במזונות ילדים גם לאב מובטל וגם למי שאינו עובד בפועל, ובלבד שיש לו את האפשרות בפועל לעבוד והוא בוחר שלא לעשות כן (ויש שפסקו שאפילו אין לו אפשרות לעבוד כלל, וכמו באסיר בכלא, יש להוציא פסק דין המחייבו במזונות ויהיה החוב רובץ עליו עד שיוכל לשלמו, ולדעתי יש לבעל דין מקום לחלוק על כך וראה להלן בשם המהרשד"ם, ואין כאן מקום להאריך בזה בנסיבות התיק, שאין זה המקרה). ואף שהמשמעות של פסק דין שכזה היא לאלץ את החייב להשתכר מעבודה כדי לפרוע את חובו (או לחזור על פתחי נדיבים, שיייעוהו לפרוע את חובו), אין זה סותר את גישתו של בעל התוספות יום טוב, או משום שבית הדין לא מחייב וכופה אותו להשכיר עצמו אלא פוסק את מה שהוא חייב, וחוב זה אינו פוקע בגלל שאין לו ממה לשלם, או כיוון שחיובו במזונות הוא מעין פירעון חוב לאם שנוצר על ידי הטלת המשמורת עליה (שכוללת את פרנסת הילדים בפועל) מרצונו של האב, מה שנקרא בהקשר אחר 'השבת הוצאת המזונות' לאם, וחייב כספי זה הוא ככל חיובו כספי אחר, שלגביו חל גם חיוב להשכיר עצמו כדי לפרוע את חובו, או כיוון שהחיוב במזונות כיום הוא חלק מחיוביו לחנך את ילדיו לדרך ארץ, מה שיימנע ללא הדאגה למזונותיהם. וכבר נתבארו הדברים בפסקי דין ובמאמרים רבים באר היטב ממקורות הפוסקים, ראשונים ואחרונים, חדשים עם ישנים, ואין צורך לכפול ולהביאם במילואם במסגרת קצרה זו – האמור לעיל הוא תמצית דתמצית ביישוב הנוהג הרווח והמקובל בבתי הדין, שלא יסתור את דברי התוספות יום טוב וסיעתו הנ"ל, ואנו רק נפנה למקורות הבאים שבהם הדברים מובאים בהרחבה ובבהירות: יעוין בפד"ר כרך טז, עמ' 349, במשפטי שאול סימן יג, בעטרת דבורה חלק א סימן לא, בפסק הדין מיום י"ח בניסן התשע"ז (14.4.17) מבית הדין האזורי באשקלון תיק מס' 1063320/10 ובקונטרסו המקיף של הרה"ג עידו שחר שליט"א בעניין החיוב במזונות ילדים ענף ח'.

וראו לציין שכל האמור נוגע למזונותיהם של קטני קטנים עד גיל שש, כבנידון דידן. מעל גיל זה זוהי סוגיה נוספת, שעיקרה נוגעת למשמעות תקנות הרבנות הראשית תש"ד ותשל"ו, שהגדילו את גיל החיוב של המזונות עד גיל שמונה-עשרה: אם זוהי הרחבת החיוב של 'עד גיל שש' לגיל מאוחר יותר, ונעשה גיל שמונה-עשרה כגיל שש שחיובו הוא חיוב ממוני, או שמא רק את הכפייה על חיובי צדקה הרחיבו, ולעולם מעל גיל שש הוא נשאר בעינו כחיוב של צדקה (ואיזה סוג של צדקה זו), ונפקא מינה לאמור לעיל, אבל אין כאן המקום להציג את הדיון בנושא זה, בנסיבות התיק, שמדובר בקטני קטנים לכולי עלמא.

מכל מקום פסיקת חיוב תשלום מזונות ברף הנמוך והמקובל ככל שכושר ההשתכרות של האב מאפשרת את העמידה בחיוב, בנסיבות של היום, לכל הדעות, אין בה משום פקפוק כלשהו ובית הדין רשאי וחייב לפסוק אותה.

לאכיפת החיוב, כיצד?

מאחר שתשלום המזונות נועד להוצאות השוטפות של הקטינים הרי שלשאלת יכולת האכיפה של החוב יש חשיבות עליונה. אין שום טעם בהטלת חיוב על האב אם לא תהיה אפשרות לגבותו לאלתר ובסמוך, לצורך האכלת הקטינים, אלא אם כן, הטלת החיוב על האב תאפשר תשלום עכשווי מגורם אחר (האם או המוסד לביטוח לאומי) שיגבה את החוב מהאב בשלב מאוחר יותר, וכפי שהדבר מתנהל מול הביטוח לאומי, כאשר על בסיס פסק הדין המחייב את האב: המוסד לביטוח

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

לאומי פורע את חובו של האב לקטינים (כהלוואה לאב), והוא יגבה את חובו מהאב בשלב מאוחר יותר ובדרכיו שלו (ומנגנון זה מוגבל עד לגובה מזונות מסוים).

אם אין לאב מהיכן לפרוע את מזונות ילדיו, מה הטעם לפסוק שהוא חייב, והרי מזונותיהם נצרכים להם לעכשיו, ולו הרי אין ממה לשלם? ולכן אין סיבה להוציא כנגדו פסק דין המחייב אותו, וכי מה תועלת יהיה בפסק דין זה?

לפי גישה זו גובה המזונות שנטיל על האב יהיה נגזרת של היכולת שלו לשלם, והיכולת של האם לאכוף אותם, בין על ידי הטלת חוב לביטוח הלאומי ובין בדרך אחרת. ולכן, ההתייחסות לכושר ההשתכרות של האב בהקשר הזה צריכה להיות סביב השאלה אם כתוצאה מהחייב שנטיל עליו הוא יממש את כושר ההשתכרות שלו בפועל. וראויים לציון בהקשר זה דברי המהרשד"ם שדן במי שאין סיפק בידו לזון את בנו, וזו לשונו:

ועתה אני אומר, דמה נפשך או יש ספק ביד האיש הזה לפרנס את בנו או אין ספק בידו, אם אין ספק בידו פשיטא שאפילו קטני קטנים אין לכוף אותו, וכי מן הסלע נוציא מים? אלא ודאי כשיש יכולת בידו מיירי.

ובכן, ככל שמדובר בנסיבות שהטלת החיוב על האב תוביל אותו לממש את כושר ההשתכרות שלו, יש לחייבו בתשלום המזונות, וככל שהטלת החיוב לא תעלה ולא תוריד, לכושר ההשתכרות אין משמעות.

אולם כל חיוב זה הוא רק ברף המינימלי של המזונות. למעלה מרף זה, גם לדעות שניתן לחייב – החיוב כבר נובע מחיובי 'צדקה', ובין שזה חיוב צדקה רגילים שמקורם בורה דעה, ובין שזה מחיובי צדקה מיוחדים של אב לילדיו שמקורם באבן העזר, סוף סוף אי אפשר לחייבו לעבוד ולממש את כושר ההשתכרות שלו כדי ליתן צדקה, דמהיכי תיתי שנוכל לחייב בכך?

אבל כמבואר, אף שכושר ההשתכרות הפוטנציאלי אינו המדד לגובה המזונות – כל זה נכון בקשר להגדלת המזונות מהבסיס שלהם. לא כן, באשר לצרכים הבסיסיים של הילדים.

ובכן, אומנם לכושר ההשתכרות של האב אין השפעה על גובה החיוב מעבר לרף המינימלי, כי מה שקובע את רמת החיים של הקטינים הוא לא כושר ההשתכרות אלא ההשתכרות בפועל. אבל מאידך גיסא, ביחס לחיוב הבסיסי של הרף המינימלי אין משמעות להשתכרות בפועל אלא דווקא לכושר ההשתכרות.

בהתאם לכל האמור, בנסיבות התיק, שכושר ההשתכרות של האב יאפשר לו בוודאות לזון ולפרנס את ילדיו ברף המינימלי המקובל, אין סיבה לפטור אותו מרף זה רק בגלל שהוא מעוניין בשלב זה להתקדם בלימודיו לתואר שלישי.

אומנם כמצוין לעיל במהלך הדברים, לא ברור מפסק הדין נשוא הערעור אם הסכום של 1,000 ש"ח לכל קטין הוא הרף המינימלי לדעת בית הדין האזורי גם בתיקים אחרים, והוא הסכום שאותו הוא מחייב בדרך כלל – ואם כן, לדעתי אין מקום להתערבותנו כערכאת ערעור בשיקולי הדעת של בית הדין האזורי בעניין זה, כמו בכל שיקול דעת שאין בו טעות הנראית לעין (בהוראת תקנה קלה (ב) לתקנות הדיון) לאור המבוכה השוררת באשר לגובה המזונות המינימליים שראוי לפסוק – או שהרף המינימלי שאותו בית הדין האזורי שפסק דינו הונח לפנינו פוסק בדרך כלל גבוה מ-1,000 ש"ח לכל קטין, ורק בגלל ההתחשבות בלימודיו של האב נפסק הסכום של 1,000 ש"ח – ואם כך, הרי שלדעתי יש לקבל את הערעור ולהורות לבית הדין האזורי לפסוק את הרף המינימלי המקובל עליו, וככל המבואר, לאור כושר ההשתכרות הגבוה שיש לאב.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ההיבט הנוסף שמוביל לעיקרון הזה, שיבהיר גם את היגיונו בדרך נוספת הוא השאלה: מה היה עושה האב אילו השלום והשלווה היו שרויים בביתו, האם היה מצמצם את מזונות ילדיו מתחת לרף המינימלי המקובל כדי לאפשר לעצמו להתקדם לקראת התואר השלישי או שהיה משאיר את רמת המזונות של הילדים על כנה הבסיסי, והיה דורש מאשתו את ההשלמות הנדרשות משכרה שלה, ואם זה לא מתאפשר, היה מוותר על התקדמותו האישית לתואר השלישי, כדי לאפשר את רמת החיים הבסיסית של ילדיו הקטינים?

נראה לי כדבר פשוט שאם לבית הדין ברור שהאב היה נוהג באחת משתי הדרכים האחרונות, הרי שאף שכיום לאחר הגירושין הוא לא יכול לדרוש מהאם את השלמת החסר, על בית הדין לפסוק את המזונות הראויים לקטינים ללא התחשבות בלימודיו כיום, ועליו יהיה מוטל לדאוג לשלמם בכל דרך שיבחר, בין על ידי פנייה לקרובי משפחתו וכדומה, ובין על ידי הפסקת לימודיו וחזרה למעגל העבודה. פסיקת מזונות נמוכים ממה שראוי לקטינים, בנסיבות אלו – משמעה הוא הטלת השלמת החסר או על האישה או על הציבור, רק כדי לאפשר לו ללמוד תואר שלישי, ולעניות דעתי אין הצדקה משפטית ומוסרית לעשות זאת. כאמור לעיל, אין בין זה לבין כפייתו של האב להשתכר מעבודה קשר של ממש, שהרי בכל מקרה שבו מחייבים אב במזונות ילדיו הוא בוחר להישאר בעבודתו או לצאת לעבוד כדי לממן את חיובו כלפי ילדיו, וככל שנתבאר לעיל.

מסקנות

אשר על כן, לדעתי בהתאם לכל האמור על בית דיננו לפסוק כאמור להלן:

א. הערעור באשר לאי־התחשבות בקצבת הילדים מארצות הברית לצורך קציבת המזונות נדחה בהעדר ראיה כלשהי לקיומה.

ב. באשר לערעור להגדלת המזונות לאור כושר ההשתכרות הגבוה של האב: אין בכושר ההשתכרות כשלעצמו כדי לחייב במזונות גבוהים, אך יש בו – גם אם אינו ממומש – כדי לחייב במזונות ברף המינימלי המקובל ושלא לפחות אף מכך בנימוק של העדר יכולת האב לעמוד בתשלום. לכן על בית הדין האזורי לפסוק מזונות בגובה הרף המינימלי שהיה פוסק לולא התחשבות בלימודיו של האב לתואר שלישי הגורמים לו שלא לממש לעת עתה את כושר השתכרותו.

מהמונח לפנינו לא ברור אם פסיקת בית הדין האזורי הייתה – בראייתו – יישום של האמור (ואם כך הוא אף אם אפשר לחלוק על היישום – אין הוא "טעות הנראית לעין") או סטייה ממנו. לכן יש להשיב את התיק לבית הדין האזורי כדי שיבאר את פסקו או יפסוק מחדש בהתאם לעיקרון הנ"ל.

ג. אין צו להוצאות ודמי הערבות שהופקדו על ידי המערערת יוחזרו לה בהתאם לנהלים.

ד. התיק מוחזר לבית הדין האזורי להמשיך טיפול בהתאם לאמור, בסעיף ב' להחלטה זו.

ה. בית הדין סוגר את התיק.

הרב ציון לודאילוז

אני מסכים עקרונית לאמור. אומנם בנוגע לגובה המזונות המינימלי, האמור בסעיף ב הנ"ל, לדעתי יש לקבל את הערעור: זו טעות הנראית לעין בשיקול הדעת, ויש לחייב סך 1,300 ש"ח למזונות לכל הפחות במקרה זה (ולדעתי אף במקרים אחרים).

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

הילדים הם מקטני קטנים וחובת האב במזונותיהם מוחלטת; האם אינה עובדת ולפיכך אין לה הכנסות ואין היא חייבת אף מדין צדקה; האב בחו"ל ואינו מוציא עליהם דבר מלבד חיוב המזונות שבית הדין מטיל עליו.

ולכן יש לחייב כאמור ואין צורך להחזיר את התיק לבית הדין האזורי לעניין זה.

(נוסיף ונאמר: בנידון דידן שהילדים הם מקטני קטנים והאם נושאת בפועל בעול גידולם לבדה, והרי גם היא חייבת לעבוד לפרנסתה, יש מקום להטיל מלוא חיוב הוצאות המעון והוצאות החינוכיות ורפואיות על האב שחיובו גמור, כדי לאפשר לאם לעבוד לפרנסתה, אך מכיוון שתביעה זו לא עלתה בערעור אין מקום שנדון בה בפסק דין זה.)

נוסיף ונאמר: במקרה שלפנינו האב בעל כושר השתכרות גבוה, ומסתבר שאכן היה משתכר בסכומים לא מבוטלים לו היה עובד לפרנסתו כפי שנוהג כל אב אחראי המטופל בשני ילדים קטנים, אלא שהאב, מטעמיו שלו, לומד בלימודים להשגת תואר שלישי באוניברסיטת פרינסטון, אוניברסיטה יוקרתית מאוד, וכבוגר אוניברסיטה זו ודאי שיגדיל את הכנסותיו בעתיד.

האב התחיל את לימודיו, כנראה בהסכמת האם שהסכימה לקחת את נטל המזונות עליה, אומנם משנתגרשו הצדדים ודאי שאין חובה עליה לשאת בנטל. מעתה מכיוון שהאב עתיד להשתכר בסכומים נכבדים במועד לא רחוק יש לקבוע שכבר עתה יש להגדירו כאדם אמיד, אמיד שיש באפשרותו ונוהג לקחת הלוואות לצורך פריעת חובותיו, חובות שיוכל לפורעם במועד קרוב. בנסיבות אלו אין מקום לקבוע בנוגע לאב הזה שהוא כמי שאין באפשרותו לשלם. משכך יש לומר שלא על מציאות זו כתב המהרשד"ם "אם אין ספק בידו פשיטא שאפילו קטני קטנים אין לכוף אותו, וכי מן הסלע נוציא מים?" המהרשד"ם מדבר במי שאין לו עתה ואין אפשרות שיהיה לו במועד קרוב, משא"כ אדם צעיר שעתידי לפניו ומצמצם עתה לצורך הרווחה בעתיד – שדרכו של אדם כזה ללוות בעת לימודיו – כבר עתה ייחשב כאדם אמיד, ואין להרעיב את ילדיו בגין כך.

נוסיף ונאמר: אין בהימצאותו של האב מחוץ לישראל, שלכן לא ישלמו מוסדות הרווחה בעבורו עתה את חובותיו, כדי לפוטרו עתה, שהרי על כל פנים יש אפשרות לגבות חוב מזונות של ערכאה שיפוטית בישראל באמצעות הערכאות השיפוטיות בארצות הברית. לפיכך יש לראות את האב במקרה שלפנינו כאדם אמיד, ויש לחייבו במזונות ככזה לא רק בקטני קטנים אלא אף למעלה מגיל שש הן משום חיובו מתקנות הרבנות הראשית, שהוא חיוב גמור, והן משום שאף למי שטוען שחיובו הוא מדין צדקה – והדבר טעות לדעתנו כמפורש בלשון מתקני התקנה (וכבר דיברנו בזה במקום אחר) – יש ליתן לו דין אדם אמיד וכדברי נתיבות המשפט על רבנו ירוחם, ששונה דין חיוב הצדקה המוטל על האב למזונות בנו, מדיני אבן העזר, מחיובי צדקה הרגילים הנובעים מדיני צדקה המפורשים ביורה דעה, וכבר הארכנו בזה בפסק דין אחר שניתן במותב בית דיננו, ואין כאן מקום להאריך.

לאור האמור יש לקבוע:

א. חלק הערעור הנסמך על הטענה לקצבת ילדים מארצות הברית נדחה בהעדר ראייה כל שהיא לקיומה.

ב. האב ישלם סך 1,300 ש"ח למזונות כל אחד מילדיו. סכום זה ישולם מלבד סך 1,700 ש"ח שנקצבו לדמי מדור, ומלבד הוצאות המעון והוצאות חינוכיות ורפואיות, שבהם יישאו ההורים בשווה.

הרב שלמה שפירא

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

אני מצטרף לדעתו של ידידי הגר"ש שפירא שליט"א לחייב 1,300 ש"ח לחודש לכל ילד מן הסיבות הבאות:

א. מדובר בילדים קטני קטנים, ואף אם היו מעל גיל שש הסכום של 1,300 ש"ח הינו ברף המינימלי הבסיסי אף לפי אמות המידה שאותם האריך לבאר הרה"ג צ' לוז בדבריו לעיל.

ב. במקרה שלפנינו מדובר באב שהלך למדינת הים ועיין בשולחן ערוך (אבן העזר סימן עא ס"ב) שפוסקים מזונות לילדים: "מי שהלך למדינת הים והניח בניו כאן, מוכרים מנכסיו לפרנסה עד שיהיו בני שש [...]"

ועיין במבואר בשולחן ערוך (אבן העזר סימן ע סעיף ח-י) בנוגע למזונות האישה שזכותה ללוות לצורך מזונותיה:

(סעיף ח:) הלך בעלה, ולוותה ואכלה, חייב לשלם [...]

(סעיף י:) הרי שעמדה בדין ופסקו לה מזונות, ומכרו בית דין ונתנו לה, או שמכרה היא לעצמה, ובא הבעל ואמר: הנחתי לה מזונות, הרי זו נשבעת בנקיטת חפץ שלא הניח לה [...]

נשאלת אפוא השאלה אם גם לצורך הילדים זכות האם ללוות, ולעניינה עיין בשו"ת הר"י מיגאש (סימן עא) שכתב:

שאלה: ראובן גירש את אשתו, והיה לו ממנה בת ארבעה שנים, והלך לעיר אחרת ונתעכב שם זמן והניח את בתו בלא מזונות, וזנה אותה לאה אמה כל ימי היותו שם. וכשבא רצה ליקח את בתו מאת לאה אמה ולהניחה אצלו או במקום אחר בטוח לו או להוליכה עמו למקום שהולך. ולא אומרת "לא אתן אותה לך להרבה סיבות, מהם שהקטנה היא בת שש שנים ולא נתת לה מזונות, ואני מתירא שמא תתכשל בה, ומהם שבתאי אינה רוצה ללכת מאצלי. וכמו שזנתי אותה מעודה ועד עתה כן תשאר אצלי עד שאכניס אותה לחופה, ואתן לה נכסי בנדוניא ואתחייב עצמי בזה בפני עדים. ואתה – אין לך יכולת לזון אותה, כל שכן להשיאה. ואני תובעת ממך מה שכבר הוצאתי עליה בהיותך בארץ אחרת. שלא זנתי אותה אלא דרך הלואה לך הואיל ולא היה אפשר לי להניח אותה בלי מאכל וכסות." והבת אינה רוצה להפרד מאמה בשום אופן בעולם, וכשזוכרים לה דבר זה היא בוכה. וראובן אומר: "הנה אבי נתחייב בקנין לזון אותה בהיותי חוץ לעיר ושיכניסנה לחופה." יורנו רבינו דרך האמת ואם תוכל האם לתבוע המזונות מן האב.

תשובה: [...] ואמנם ההוצאה שהיא אומרת שהוציאה על בתה בתורת שלא הלוותה לראובן אביה, הואיל וראובן אינו טוען בזה כי אם שאביו נתחייב בקנין לזונה, וזה הקנין שטוען בו בלתי קיים כפי הדין להיותו קנין דברים, ולהיות שראובן יכול לומר "אולי אבי הוא שהוציא עליה משלו והוא נתרצה מדעתו להשלים יעודו וזון אותה", שאם היה הדבר כן לא היה יכול לחזור בו מה שכבר נתן, על כן יש לראובן להחרים חרם סתם על מי שטוענת שהוציאה על קטנה זו משלה בדרך הלואה לראובן זה והיא לא הוציאה עליה וטוענת שקר ולא תודה. ואח"כ יתחייב לפרוע לה מה שהוציאה עליה בזמן שהלך ראובן זה, אביה. וכך הדין.

מדברי הר"י מיגאש עולה בכרור שהאב יתחייב לפרוע לאם מה שהוציאה על הבת בזמן שהלך למדינת הים. וחיוב זה הוא על פי דברי האם כמה הוציאה על הילדה בלי שבית הדין קבע שתוציא (ולא הצריך אלא "חרם סתם" כנגד האפשרות שטוענת שקר, ושבאמת מי שזן את הבת היה אביו של האב, וכבכל מי שנאמן בטענתו ואין חברו יכול להשביעו כיוון שבעצמו אינו יודע את האמת, שרשאי להכריז

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

חרם כזה), קליוחומר במקרה כשלפנינו שבו תובעת האם שבית הדין יקצוב לה את מזונות הילדים. יש להוסיף שמתיאור המקרה כפי שכותבת האישה בתשובתו של הר"י מיגאש מדובר בבעל דל אמצעים שהאם טוענת כלפיו "ואתה אין לך יכולת לזון אותה כל שכן להשיאה", ואף על פי כן פסק כאמור.

וכתב בשו"ת מהרש"ם (חלק ב סימן רלו):

ואם כן נראה דהכא נמי כיון שהוא [צ"ל: שהיא] אמו של הילד, ויש לה זכות בדין תורה הקדושה לכופו שיהיה הולד אצלה, לא גרע כחה מהא דסימן קי"ח [=בטור, אבן העזר] שיש אפטרופס ממונה על היתומים – אפילו הכי כיון שסמכו היתומים עליה יש לה רשות לעשות לטובת יתומים ולפרוע חובות. והכי נמי בנדון דידן, שטובת היתום שיהיה אצל האם כמו ששיערו חז"ל דמהאי טעמא יהיה עד ו' שנים אצלה, אם כן בידה לזונו ולתבוע מבעלה.

מדברי המהרש"ם עולה כי האם דינה כאפטרופוס והיא יכולה לזון את הילדים ובוודאי ללוות לטובת הילדים ולדרוש את התשלום מהאב. (אומנם מדברי המהרש"ם נראה, בניגוד להר"י מיגאש, שאם היא לא תבעה מראש יש לומר שמחלה, אבל במקרים שלפנינו שהאישה תובעת ודאי שאינה מוחלת).

ידידי הרה"ג צ' לוז הביא את דברי המהרש"ם:

ועתה אני אומר, דמה נפשך או יש ספק ביד האיש הזה לפרנס את בניו או אין ספק בידו: אם אין ספק בידו פשיטא שאפילו קטני קטנים אין לכופ אותם, וכי מן הסלע נוציא מים, אלא ודאי כשיש יכולת בידו מיירי.

אך לפי האמור לדברים אלו אין קשר לזכותה של האם, שהיא האפטרופוס של הילדים, לפרנס אותם או ללוות כדי לפרנס את ילדיה ממי שמוכן להלוות, כגון הביטוח הלאומי, ולדרוש מהאב את התשלום.

ועיין בפסק דינם של הרה"ג הראשון לציון הרב הראשי לישראל יצחק נסים – נשיא, והרבנים 'ש' אלישיב וב' זולטי (פד"ר חלק ב עמוד 162) שקבעו 'מסמרות נטועים' בראיות ברורות שאם הזנה את ילדיה הקטנים זכאית לתבוע מהאב שישלם לה את מה שהוציאה עליהם. וזו לשון מסקנותיהם הנוגעות לענייננו:

א. [...] (ב) אולם אשה שנתגרשה מבעלה זכאית לתבוע מן האב מזונות ילדיו גם עבור תקופת העבר.

ב. (א) הזן את ילדיו הקטנים של חבריו מבלי שנדרש לכך הרי הוא כפורע חוב של חבריו שלא מדעתו שהניח מעותיו על קרן הצבי. (ב) אולם אם שזנה את ילדיה הקטנים היא זכאית לתבוע מהאב שישלם לה מה שהוציאה על ילדיו [...]

ד. (א) יתומים קטנים שסמכו אצל בעל הבית ונשתדל בשלהם יש לו דין אפטרופוס לכל דבר גם אם לא נתמנה על ידי בית הדין. (ב) אין הבדל בגילו של הקטן שנסמך אצל בעל הבית, אפילו קטן המוטל בעריסה מי שמשדל עבורו יש לו דין אפטרופוס. (ג) גם קטן שאינו יתום אלא שהוריו הזניחוהו או שאין בידם לטפל בעניניו והוא נסמך אצל איש אחר המשתדל עבורו יש לו דין אפטרופוס לכל דבר.

ה. בעל בית שנסמך אצלו קטן שדינו כאפטרופוס על הקטן לכל דבר, כל מה שהוציא עליו הוא זכאי לגבות מהאב החייב במזונות הקטן ואין דינו כפורע חוב של חבריו שלא מדעתו.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ולחשיבות העניין נעתיק חלק מנימוקיהם (עמ' 164–165 ; 168–169):

[...] ולפי זה הוא הדין בנדון דידן שהאשה זכאית להחזיק את הילד ולדרוש מן האב את כל ההוצאות הכרוכות בהחזקתו הרי היא כבעל חוב עצמו (ומיותר להוסיף שבמקרה דנן איננה מחויבת לומר בפני עדים שכל מה שהיא מוציאה על הילד אין כוונתה לוותר מלתבוע את האב, כי רק באשה היושבת תחת בעלה יש צורך בזה מטעם דרך הנשים לגלגל עם בעליהן – עיין בית שמואל סימן ע"ק כט, מה שאין כן באשה גרושה מבעלה).

וכן פסק בתשובות מהרש"ם (חלק ב סימן רלו) שאין באשה המפרנסת ילדיה כשאביהן חייב בהחזקתן דין פורע חובו של חבירו שלא מדעתו, וזה לשונו [בשינויים קלים]:

כיון שביד האשה לכופף להבעל שהיא תחזיק בהילד עד שש שנים ולשלם המזונות אין דינה כפורע חובו של חבירו, דהרי גם בפורע חובו של חבירו ממש אם הוא שותף ופרע גם חלק שותפו חייב השותף לשלם לו, כמו שכתב הרמ"א בסימן ע"ז [...]

וגדולה מזו כתב בתשובת הרא"ש – הובא בטור אבן העזר סימן קי"ח – באשה שמת בעלה והניח אפוטרופוס ליתומים והיה עליו חובות לעכו"ם [...] ופרעה להם האלמנה ותובעת לאפוטרופוס שיתן לה מחלק היתומים [...] והשיב: כיון שהיתומים היו סמוכים אצלה הוי כאילו נתמנית אפוטרופסית עליהן ויש לה רשות לעשות לטובת היתומים גם בלא בית דין.

מבואר דאפילו במקום שיש אפוטרופוס אחד [צ"ל: אחר] ליתומים, מכל מקום יש לה גם כן רשות לפרוע חובות מפני שסמכו היתומים אצלה, ואם כן הוא הדין באשה שפירנסה את בנה, שיש לה זכות בדין תורה הקדושה לכופו שיהיה הילד אצלה, לא גרע כחה מהא דסימן קי"ח [...]

והמהרי"ט חושן משפט סימן ל"ז הוכיח מתשובת הרא"ש (כלל פז סימן ד):

באשה שמת בעלה והיו עליה חובות לגויים ובאו לגבותם מקרקעותיו והלכה האלמנה ופרעה אותן [...] ועתה תובעת לאפוטרופוס של היתומים שכיון שאין לה לפרוע חובות בעלה [...] והאפוטרופוס אומר שאין לו לפרוע לה כלום שאין שום אדם אמר לה לפרוע החובות:

אף על פי שלא עשתה על פי בית הדין מכל מקום כיון שהיתומים היו סמוכים אצלה הויא כאילו נתמנית אפוטרופוס על היתומים, ויש לה כח לעשות תועלת היתומים בלא בית דין, כדאמרינן בהנזקין "הנהו יתמי דהוו סמיכי גבי ההיא סבתא" [...] ואם כן בדין היא תובעת [...] אלמא משמע דלא סבירא ליה שצריך שהם בבחירתם ודעתם יסמכו אצלה, ולכך לא חקר הרא"ש אם היתומים קטנים פחות מן בנין תשע אם לאו, דבכל ענין מעשיה קיימין.

עד כאן לשון מהרי"ט. והוא הדין והוא הטעם דלא סבירא ליה להרא"ש לחלק בין קטן לקטן, ולכך לא חקר הרא"ש אם היתומים קטנים פחותים מן בנין חמש.

עיין שם שהאריכו אפילו לחייב את האב במה שהוציא הסב.

גם הרה"ג שמואל שפירא זצ"ל האריך להוכיח שאישה יכולה ללוות לצורך מזונותיה ומזונות ילדיה אפילו שאין לו (פד"ר חלק טז, פסק דין המתחיל בעמוד 349 וראה שם שהסכימו עימו הרה"ג משה

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

יוסף מילצקי והרה"ג אהרן כהן ז"ל). הנידון היה "חיוב אסיר במזונות אשתו וילדיו", ועיקרי הדיון תומצתו שם כך:

הוגשה תביעה למזונות נגד הנתבע שהוא אסיר, ואין לו כסף לשלם. כוונת התובעת לגבות את פסק הדין באמצעות המוסד לביטוח לאומי, שישלם לה, ואח"כ יחזור ויגבה מן הבעל לכשישתחרר. הנתבע טען שבהיותו אסיר אין לו הכנסה ולכן אין לחייבו במזונות. בית הדין דן במהות חיוב המזונות לאשה וילדים, לעומת התחייבויות אחרות. כמו כן דן בשאלה האם בעל חייב ללוות כסף לפרנסת אשתו והילדים, והאם האשה רשאית ללוות ע"מ שהבעל יפרע לכשיהיה לו.

ובפסק הדין האריך הרה"ג שמואל שפירא להוכיח שאישה יכולה ללוות לצורך מזונותיה ומזונות ילדיה אפילו שאין לו:

ונראה דגם אם אין לבעל, חייב הבעל במזונות אשתו, וכשיהיה לו ישלם למפרע.

כתב הר"ן בכתובות דף ק"ז בשם הרא"ה בדין אם לותה האשה חייב הבעל לשלם:

דעיקר חיובו של מלוה על הבעל הוא שכך תקנו חכמים שתהא האשה כשליח הבעל ללוות עליו דומיא דאלמנה שיפה כוחה שתהא מוכרת שלא בבית דין ותהא אחריות על היתומים אף באשת איש תקנו שיכולה ללוות על נכסי הבעל ומיהו היכא דלית ליה לבעל היא חייבת שאף היא נשתעבדה לו.

מפורש, שגם אם אין לבעל חייב, אלא שגובה המלוה מהאשה שאף היא נשתעבדה לו. ועוד: אם הבעל פטור כשאין לו, מה צריך לטעם "שאף היא נשתעבדה לו", בלאו הכי, כיוון שהבעל פטור, הרי היא ככל אשה בלי בעל שלוותה, שחייבת לשלם.

וכן מוכח מקושית הר"ן: "וכיון שהוא ז"ל מודה בכך דלא דמי לגמרי לאלמנה דזבינה דאחריותא איתמי ולא עליה כלל."

מוכח שגם אם אין לבעל, חייב במזונותיה, שהרי אם נאמר שפטור, אם כן ודאי אם לוותה האשה צריכה לשלם. ועיין בהפלאה דף ק' פרש"י.

וכן כתב רבנו קרקש בשם הרא"ה:

ומיהו הכי דלית ליה לבעל היא וודאי חייבת דשניהם נשתעבדו לו האשה והבעל [...] אלא ש"מ כדפרישית דעיקר חיובו על הבעל הוא ולכולי עלמא הבעל חייב לשלם ואם אין לו לבעל כלום ואית לה איהו חייבת דמ"מ היא לוותה ושעבדו על שניהם.

מפורש שגם אם אין לו חייב, שכתב "ואם אין לו לבעל כלום ושעבדו על שניהם".

גם הגרא"צ שינפלא זצ"ל פירסם פסק דין (בקובץ "תחומין" כרך ח עמ' 95) שבו קבע:

מבואר דלרבנו תם ודעימיה (שהוזכרה תשובתו בהגהות מיימוניות הנ"ל) כמו שאין לכופו לעבוד, כך אינו חייב ללוות כדי לפרנס את אשתו.

ותימה: הלא מפורש בסוגיות הנ"ל דאם לותה חייב לשלם, ובית דין פוסקים לה מזונות על סמך שתלוה, ואחר כך יגבו מהבעל? ויש לומר דמיירי שיש לו נכסים כאן או במקום שהוא נמצא שם, ובמקום למכור מהנכסים רשאית

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

האשה ללוות כשם שרשאית למכור לצורך מזונות, אלא דמסתימת הפוסקים לא משמע שרק באופן זה מתירים לה ללוות. ולכן נראה לי דכוונת רבנו תם היא שאין לחייב הבעל לטרוח וללוות, כשם שאין מחייבים אותו לטרוח ולעסוק במלאכה אצל אחרים, אבל האשה עצמה – אם מוצאת ללוות, רשאית, אף על פי שהבעל הוא זה שיצטרך לפרוע כשיחזור.

ואומנם ראיתי לרה"ג דוד ברדוגו שליט"א שפרסם (בשורת הדין כרך י, פסק דין המתחיל בעמוד עט) פסק דין שבו השיג על האמור והסיק שכפי שאי אפשר לחייב את האב לעבוד או ללוות לצורך ילדיו (או אשתו), כך אי אפשר לאישה או לאפוטרופוס ללוות לצורך הקטנים או להלוות לקטנים ולהפרע מהאב אם אין לו ואין הוא מסכים לכך.

אבל באמור לעיל הוכחנו שלא כדבריו, ויש חילוק גדול בין הכפייה על האב לבין חובת האב, שאינה נפקעת כאשר האפוטרופוס ממלא את מקומו והחוב נשאר עליו.

לסיכום: אי אפשר לכופף את האב לעבוד או ללוות לצורך פרנסת ילדיו. אבל האם או כל אפוטרופוס אחר של הילדים זכאי להוציא מרכושו או ללוות לצורך הילדים, ואם בעתיד יהיה לאב מהיכן לשלם יגבה זאת ממנו האפוטרופוס. אשר על כן בית הדין יפסוק מזונות שבהם חייב האב וזכות האם לגבותם מן האב כשתוכל.

נפקא מינה ממסקנת דברים אלו למעשה, שיש ליתן עליה את הדעת:

מחד גיסא, זכות האפוטרופוס להלוות מעצמו או ללוות מאחרים לצורך מחיית הילדים. ומאידך גיסא, יש לדאוג לאב שיוכל לחיות ובעיקר שלילדים יהיה ממה לחיות גם אצלו. למעשה הגוף האמון במדינת ישראל על גביית החובות הוא ההוצאה לפועל. רשמי ההוצאה לפועל מתמרנים בין גביית המזונות בכדי שלילדים יהיה מה לאכול לבין יכולות האב. מדינת ישראל בשיקול דעתה נותנת קדימה לגביית מזונות הילדים על פני חובות אחרים וכמו כן אוכפת את הגבייה בצווי מעצר, דבר שלא נעשה בחובות אחרים. ייתכן שיש צורך בשיקול דעת מערכת של מדינת ישראל בצורת האכיפה של החוב. על בית הדין לא מקובלת גישת "פשיטת הרגל" המותרת את חוב גידול הילדים על האם. אך מאידך גיסא הלוואה של המדינה שגבייתה תהיה באמצעות ההוצאה לפועל אך תיפרס ותהיה בדרך פחות אכזרית בוודאי תסייע באיזונים.

ישנם רעיונות כלכליים רבים, שאיני מתיימר להיות מומחה להם וראוי שיחשבו עליהם. אבל דוחים אנו בכל תוקף את הגישה שאם יש בעיה יש לגלגל את החיוב על האם, שעל פי ההלכה אינה חייבת במזונות ושגם היא בדרך כלל מתמודדת עם קשיים כלכליים לא פחותים מהאב.

הרב אליעזר איגרא

פסק דין ומתן הוראות

א. הערעור באשר לאייהתחשבות בקצבת הילדים מארה"ב לצורך קציבת המזונות נדחה, בהעדר ראיה כלשהי לקיומה.

ב. הערעור מתקבל לעניין שיעור המזונות בנתונים הקיימים (היינו אף ללא קצבה נטענת זו), הן משום שלא די בסכום שנקבע ושיש לחייב ביותר ממנו אף במי שאינו מוגדר 'אמיד', והן משום שיש מקום לראות באב בעל יכולת השתכרות כזו של האב שלפנינו (שגם יש להניח שיממש יכולת זו בעתיד לכשיסיים את לימודיו ויוכל לפרוע אז גם את שישולם עתה למזונות על בסיס הלוואה), אב אמיד:

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

האב ישלם סך 1,300 ש"ח למזונות כל אחד מילדיו. סכום זה ישולם מלבד סך 1,700 ש"ח שנקצבו לדמי מדור, ומלבד הוצאות המעון והוצאות חינוכיות ורפואיות שבהם יישאו ההורים בשווה.

קביעה זו של הסכום היא לדעת הרוב.

לדעת המיעוט אין בכושר ההשתכרות הגבוהה של האב, כדי לחייב במזונות גבוהים, אך יש בו – גם אם אינו ממומש – כדי לחייב במזונות ברף המינימלי המקובל ושלא לפחות אף מכך, בנימוק של העדר יכולת האב לעמוד בתשלום, לכן יש להחזיר את התיק לבית הדין האזורי שיפסוק מזונות בגובה הרף המינימלי שהיה הוא פוסק ללא התחשבות בלימודיו של האב לתואר שלישי שבשלהם אינו מממש לעת עתה את כושר השתכרותו.

והלכה כדעת הרוב.

ג. פסק הדין מותר בפרסום לאחר השמטת פרטים מזהים.

ניתן ביום כ"ב באדר א' התשפ"ב (23.2.2022).

הרב ציון לודאילוז

הרב שלמה שפירא

הרב אליעזר איגרא

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה